

באופן יסודי

עורכת: עינב זיו, מדריכה ארצית אגף א' לחינוך יסודי
כותבות העלון: גילה קרול, ממונה מחלקה למיומנויות יסוד, אגף א' לחינוך יסודי
רותי שמואל מדריכה ארצית 'הדרך החדשה' אגף א' לחינוך יסודי

"העמק שלך וההר שלי
היער שלך והמדבר שלי
נפגשים סוף סוף בנוף ישראלי
עם כל החלומות והגעגועים
עם כל הזיכרונות הטובים והרעים
בשיר חדש ישן שמאחה את הקרעים"
(שלמה גרוניך)

דבר מנהלת אגף א' לחינוך יסודי

עמיתיי אנשי החינוך,

העלון המובא לפניכם עוסק ביישום החלטת הממשלה 'הדרך החדשה' בחינוך היסודי שעיקרה שילוב מיטבי של בני הקהילה האתיופית בחברה הישראלית. החברה הישראלית מורכבת מתת קבוצות רבות ומגוונות. מתוך שאיפה ליצור חברה שבה לכל קבוצה מקום ראוי, חשוב להכיר לקהילת בית הספר ולחשוף אותה, את התלמידים, את צוותי ההוראה ואת קהילת בית הספר בכלל, לתרבות יהדות אתיופיה. מהלך כזה יסייע לא רק ליוצאי אתיופיה, אלא לחברה הישראלית כולה.

האגף לחינוך יסודי מיישם את תוכנית הדרך החדשה באמצעות תוכניות ייחודיות הניתנות לבתי הספר. אנו מאמינים כי משימת השילוב המיטבי של כל הקבוצות בחברה הישראלית שייכת לכולנו והצלחה תתרום לחברה סובלנית ושוויונית.

בברכה,
אתי סאסי
מנהלת אגף א' לחינוך יסודי

תוכן העניינים

1. נושא מרכזי על סדר היום והפעם...

- "הדרך החדשה - התכנית הממשלתית לשילוב יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית"

2. להגביה עוף - עדויות מהשדה

- בית-ספר מ"מ 'ביאליק' לטבע יבנה, מחוז מרכז
- בית-ספר ממ"ד 'יד שבת' אשדוד, מחוז דרום

3. צו קריאה

- ספר: "הממתנים לציון"
- מאמר: "אתיופיה האורבנית ותרבות שחורה: מודלים של זהות חדשה בקרב נוער עולה מאתיופיה"
- מאמר: "תלמידים יוצאי אתיופיה בבתי הספר"

4. מידע ועדכונים שוטפים

- תכנית "כחול לבן" בחינוך הלשוני בשנת הלימודים תשע"ז
- תרגיל התגוננות ארצי במוסדות החינוך - רעידת אדמה הזמנה מקרן רמון לכנס רמון לחינוך וחלל 2017
- עדכון הנחיות למשימת הערכה לכיתה ה' לחיזוק הידע והמיומנויות ולשיפור הלמידה במדע וטכנולוגיה, שנה"ל תשע"ז.
- סבסוד פעילויות חווייתיות לבתי הספר היסודיים בתחום התרבות היהודית ישראלי

1. נושא מרכזי על סדר היום והפעם...**"הדרך החדשה - התכנית הממשלתית לשילוב יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית"****רקע כללי**

החל ממאי 2015 התקיים תהליך עבודה מואץ בהובלת משרד ראש הממשלה ובהשתתפות עשרה משרדים ממשלתיים נוספים (עלייה וקליטה, אוצר, חינוך, רווחה ושירותים חברתיים, כלכלה, בינוי ושיכון, בריאות, ביטחון פנים, ביטחון, תרבות וספורט) לגיבוש תכנית ממשלתית שתפרט כיצד מתכוון כל משרד לפעול על מנת לקדם ולשלב את יוצאי אתיופיה בחברה הישראלית. המדיניות החדשה שגובשה לאור אבני היסוד, שינתה את דפוסי הפעולה המשרדיים ועיצבה מחדש את אופני הפעולה של משרד החינוך בטיפול ביוצאי אתיופיה, לרבות שינויים ארגוניים משמעותיים, ביניהם: העברת האחריות למי שאינם "עולים" מאגף קליטת תלמידים עולים לאגפי הגיל במינהל הפדגוגי במשרד. תלמידים ממוצא אתיופי ילידי הארץ יטופלו בדומה ליתר ילידי הארץ ובהתאם לצרכים, ליכולות ולקשיים שלהם כחלק מהפעילות השוטפת באגפי הגיל.

אבני היסוד של התכנית

חיזוק התא
המשפחתי

שילוב מיטבי

רב גוניות בקרב
יוצאי אתיופיה

החברה הישראלית

מצוינות ומנהיגות

סגירת הפערים

שילוב מיטבי

כל התכניות הפועלות החל מגני הילדים ועד סיום החינוך העל יסודי, ביניהן תכניות המופעלות ע"י המגזר השלישי, יפעלו בהתאם לעקרונות אבני היסוד. מוסדות שבהם 30% ומעלה בני הקהילה, יחזקו בתוספת שיעורי תגבור במהלך יום הלימודים ולאחריו (כולל הזנה), בשוברים (וואצ'רים) עבור חוגים לתלמידים בשעות אחר הצהריים, בעבודה עם כלל הורי בית הספר ובהכשרת צוותי ההוראה על מנת להפכם לבתי ספר מצוינים.

חיזוק התא המשפחתי

בבתי הספר בחינוך היסודי ובחטיבות הביניים שבהם שיעור גבוה של תלמידים יוצאי אתיופיה, תקיים פעילות לחיזוק הקשר הפרטני בין הורים לילדים ולקירובם לפעילות הלימודית והחברתית המתקיימת בבית הספר באמצעות עבודה עם קבוצות הורים, שילובם בוועדי הורים בבית הספר וקיום שיחות עם ההורים בנוסף לערבי ההורים. הסמכות המורית תהיה משולבת בסמכות ההורית כך שכל ההחלטות לגבי התלמיד תתקבלנה במשותף.

סגירת פערים

שיפור כישורי האוריינות ומיומנויות הלמידה מכיתות גן, חיזוקם בבתי הספר היסודיים במסגרת התכניות לעידוד הקריאה ובמסגרת תכניות ייעודיות. הכול ייעשה בקבוצות מעורבות שאינן מבדלות. שיפור מיומנויות למידה לתלמידים מתקשים.

מצוינות ומנהיגות

השקעה באיתור ובעידוד מצוינות בקרב תלמידים יוצאי אתיופיה.

החברה הישראלית

על החברה הישראלית להכיר ולהוקיר את ייחודה של קהילת יוצאי אתיופיה, את מורשתה, את גבורתה ואת סיפור עלייתה לארץ. בפני החברה כולה ניצבת משימה מאתגרת של הסרת דעות קדומות, של ביעור ביטויי גזענות ושל רכישת כלים למיומנות רב תרבותית, כמו גם העצמת מנהיגות חינוכית מקרב יוצאי אתיופיה.

לצורך כך יתקיים שבוע עלייה וקליטה במערכת החינוך בתיאום עם הנושא השנתי "פסיפס ישראלי". נושא "יישום יחידות הוראה" לבתי הספר היסודיים נמצא בתהליך פיתוח. מתוכננים 12 שיעורים אינטראקטיביים ליסודי. עד כה פורסמו שתי יחידות לימוד בספרות ליסודי: לכיתות ג'-ד' "ילדת הקשת" מאת נעמי שמואל, ולכיתות ו'-ז' "המסע לא"י" מאת חיים אידיסיס. באחריות מנהל בית ספר להכין תכנית רב שנתית שבה כל תלמיד ילמד כל שנה שתי יחידות לימוד ולא פחות משני שיעורים בתחומי הדעת השונים.

2. להגביה עוף - עדויות מהשדה והפעם...

בית - ספר מ"מ 'ביאליק' לטבע יבנה, מחוז מרכז

מנהלת: דליה גבריאלי, מפקחת: כוכבה ברק
פנים רבות לדרך החדשה בבי"ס ביאליק

חיזוק התא המשפחתי

בית הספר פועל להעצמת המנהיגות ההורית: הרחבת קבוצות הנהגת ההורים, יצירת מגוון, קבוצת הורים לומדים, יום הורים בדגש "משתפים בחזקות". שיתופי פעולה [באירועים קהילתיים](#), דוגמת: יום המאה, [חג הסינד](#). בית הספר מטפח למידה והגברת המודעות לטבע על ידי שיתוף ההורים והקהילה בטיפול הגן הזואולוגי והגן הבוטני הבית ספרי.

מצוינות ומנהיגות

- ✓ [מיזם "תובנות בחינוך" ועמותת "חתני פרס נובל"](#)
- ✓ קבוצות מצוינות במתמטיקה, מדעים ואנגלית.
- ✓ "חושבים מחוץ לקופסה" קבוצת רובוטיקה - אימוץ ע"י חברת נובה בפארק המדע.
- ✓ [נוער שוחר מדע בשיתוף הפקולטה לחקלאות](#)

סגירת פערים

מיפוי בית ספרי מקיף בהיבטים לימודיים, חברתיים, רגשיים, התנהגותיים, משפחתיים, תפקודי לומד, כישורים. בהתאם לצרכים נעשית חלוקת משאבים מושכלת והתאמת מגוון מענים לפרט, דוגמת תראפיה בבעלי חיים בגן הזואולוגי. בביה"ס [מגוון הזדמנויות וסביבות למידה](#) כמענה מותאם לריבוי אינטליגנציות.

החברה הישראלית

בישול בין דורי "מסביב לעולם" - קבוצת תלמידים וניצולי שואה מבשלים יחד מאכלי עמים, בשיתוף קרן הורוביץ, רות סירקיס ומורות מובילות.

שילוב מיטב

- ✓ ניהול הגן הזואולוגי ע"י התלמידים.
- ✓ [יום לימודים ארוך](#) בסיוע עמותת "תובנות בחינוך" הכולל ארוחת צהריים קלה, תגבור לימודי, העשרה מדעית, חוג אנגלית ו [חוג העשרה](#).
- ✓ שילוב מורה עולה בצוות ההוראה.
- ✓ שילוב מגשרת.

להמשך קריאה:

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Yesodi/alon_haagaf/alon13/beialik.htm

בית - ספר ממ"ד 'יד שבת' אשדוד, מחוז דרום

מנהל: שי מאמו, מפקח: מיכאל פיקאר
פנים רבות לדרך החדשה בבי"ס יד שבת

מצוינות ומנהיגות

הנחלת תרבות המצוינות בבי"ס מוביל ניסוי "לחשוב כמו מנהל".

[מסגרות לימוד ייחודיות](#) למצטיינים:

- ✓ תוכנית "אמירים" - קורסים בתוכנית רב- גילית במדע, יצירתיות, תקשורת, פיתוח חשיבה, כתיבה.
- ✓ "אשכולות חשיבה" - משחקי אסטרטגיה לפיתוח החשיבה.
- ✓ "עצמה לכל" - קריאה וחונכות אישית
- ✓ מעבדה של התמדה - השתתפות בקול קורא בנושא שבבסיס הרעיון זיהוי ועידוד ליצירתיות וחדשנות אצל התלמידים.
- ✓ "תה ומאפה" - מפגש מעצים עם מנהל ביה"ס.

חיזוק התא המשפחתי והחברה הישראלית

עבודה שיתופית מכוונת הורית זה ערך ביד שבתאי. דוגמאות לכך:

- ✓ [מפגשי שיח ולמידה](#), שת"פ באירועים קהילתיים.
- ✓ [כרטיסיות להורים](#) לתרגול בבית עם הילדים.
- ✓ אימוץ בית אבות פעילות ילדים-קשישים.
- ✓ תוכנית עתי"ד (ערכים, תורה, יחס אישי ודעת).

סגירת פערים

[חינוך ללמידה משמעותית](#) . [יצירת סביבה לימודית מגוונת](#) ומתן מענים

עשירים לכישורי הלומד ויכולותיו:

- ✓ הוראה ייחודית מגוונת ומיטבית
- ✓ הוראה דיפרנציאלית
- ✓ שילוב המשחק בהוראה
- ✓ חינוך ל"קיימות" - שמירה על הסביבה
- ✓ מענה רגשי ופרא-רפואי
- ✓ מסורת וערכים
- ✓ תיקשוב - לימוד עם מחשבים ניידים
- ✓ אסטרטגיות חשיבה "לחשוב כמו מנהל"

שילוב מיטבי

בביה"ס פועלות תוכניות תוספתיות מגוונות:

- ✓ יום לימודים ארוך הכולל: ארוחת צהרים, תגבור לימודי, עזרה בהכנת שיעורי בית, חוגי העשרה [ציור, חלילית, מנדולינות, דרבוקות, מחול, אורגנית, להקת זמר.
- ✓ ספרייה אחת"צ להורים וילדים.
- ✓ מפגשי שירה מטעם הרשות.

להמשך קריאה:

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Yesodi/alon_haagaf/alon13/yad_shabtai.htm

3. צו קריאה

ספר:

"הממתינים לציון"

סיפורם של הממתינים לעלייה באדיס-אבבה ובגונדר [1990-2013], מנחם ולדמן, 2013
 הספר מביא את סיפורם של בני שארית יהודי אתיופיה שעזבו את כפריהם ואת עברם והקימו קהילות יהודיות שוקקות חיים. תקופה משמעותית המתעדת את תנאי חייהם בזמן ההמתנה לעלייה לציון, מקום שהיווה בית יוצר לחיים יהודיים כהלכה של עשרות אלפי יהודי אתיופיה. זהו אלבום זיכרון למאבק על זהותם היהודית וזכותם לעלות לארץ ישאל.

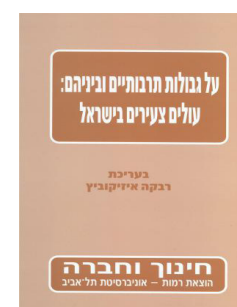
תחם ולדמן
 א.ג. קלורחמיטל יאלימט לא א.ג.
הממתינים לציון
 סיפורם של הממתינים לעלייה באדיס אבבה ובגונדר (1990-2013)

מאמר:

"אתיופיה האורבנית ותרבות שחורה: מודלים של זהות חדשה בקרב נוער עולה מאתיופיה"

ליסה ענטבי - ימיני, מתוך הספר **"על גבולות תרבותיים וביניהם: עולים צעירים בישראל"**, הוצאת רמות - אונ' ת"א, תשע"ג-2013

המאמר מדבר על צעירים ממוצא אתיופי הנאבקים בשינוי שנוצר בחייהם עקב ההגירה, לנוכח הצורך בהתאקלמות ובאינטגרציה בחברה הישראלית. רבים מביניהם מפתחים כיום זהות של "שונים" על ידי בחירה באפשרויות אתניות חדשות. מאמר זה מתרכז בצורות מגוונות של הגדרה מחדש של אתניות וגזע בישראל בקרב נוער עולה מאתיופיה שמשתתף בתרבות הגלובלית ושמפתח קשרים חדשים עם ארץ המוצא. תהליכים אלה נובעים מהזדהות עם פזורות שחורות גלובליות, וכן עם מודלים של התרבות העירונית האתיופית.

מאמר:

"תלמידים יוצאי אתיופיה בבתי הספר", תמר אלמוג 2008

המאמר מציין נתונים כלליים על התפלגות יוצאי אתיופיה במערכות החינוך, מתאר את הרקע החברתי-כלכלי, הקשיים והבעיות של תלמידים יוצאי אתיופיה במוסדות החינוך בארץ, דוגמת רמת אוריינות של כתיבה וקריאה ופערים תרבותיים. קיימת התייחסות להישגי תלמידים ולפער בין יוצאי אתיופיה לאחרים. המאמר מתייחס לתכניות לימודים ייחודיות לתלמידים יוצאי אתיופיה ולגופים תומכים.

4. מידע ועדכונים שוטפים

תכנית "כחול לבן" בחינוך הלשוני בשנת הלימודים תשע"ז

משרד החינוך יחד עם מטה "כחול לבן" מובילים תכנית בין-תחומית בנושא "כחול לבן" בחינוך היסודי. בתי ספר ומורים שיצטרפו לתכנית יקבלו דגמי הוראה ומדריכים למורה ליישום תהליך ההוראה וההערכה בכיתות וישתתפו בתחרות ארצית נושא פרסים. להמשך קריאה.

<http://meyda.education.gov.il/files/yesodi/alon/alon13/kachollavan.docx>

תרגיל התגוננות ארצי במוסדות החינוך - רעידת אדמה

בתאריך י"ח בשבט תשע"ז, יום שלישי 14 בפברואר 2017 יערך תרגיל התגוננות ארצי בכל מוסדות חינוך בתרחיש רעידת אדמה, כאשר הילדים בכיתות

מבנה התרגיל

תרגול צל"ח בית ספרי	08:15 - 09:45
תרגול רעידת אדמה	10:00 - 12:00

כל החומר הרלוונטי מוגש עבורכם באתר אגף הביטחון לנוחותכם ולהיערכות מיטבית

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Bitachon/ShaatCherum/>

הזמנה מקרן רמון לכנס רמון לחינוך וחלל 2017

שיתקיים ביום חמישי, ו' בשבט, 2.2.17 במרכז הכנסים "וואהל סנטר" באוניברסיטת בר אילן.

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/MadaTechnologya

עדכון הנחיות למשימת הערכה לכיתה ה' לחיזוק הידע והמיומנויות ולשיפור הלמידה במדע וטכנולוגיה, שנה"ל תשע"ז.

בהמשך למכתב ההנחיות בנוגע למשימה להערכת אוריינות מדעית וטכנולוגית לכיתות ה' הוחלט על דעת הפיקוח הכולל והפיקוח על הוראת מדע וטכנולוגיה להוסיף את העדכונים המצורפים בקישור:

<http://meyda.education.gov.il/files/yesodi/alon/alon13/mada.docx>

סבסוד פעילויות חווייתיות לבתי הספר היסודיים בתחום התרבות היהודית ישראלי

להרחבה ופרטים ראו:

<http://meyda.education.gov.il/files/yesodi/alon/alon11/kolkore.doc>